

What We Talk: Mind – Body Inter Relationships

ಆಡುವ ಮಾತನ್ನು ಕುರಿತು: ಶರೀರ ಮತ್ತು ಶಾರೀರಗಳ ಸಂಬಂಧಾಂತರ

Dr. H N MANJURAJU

SELECTION GRADE LECTURER IN KANNADA

GOVT. FIRST GRADE COLLEGE FOR WOMEN, K R NAGAR, MYSORE DIST.

ಡಾ. ಹೆಚ್ ಎನ್ ಮಂಜುರಾಜು

ಆಯ್ಕೆ ಶ್ರೇಣಿ ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು, ಕೆ ಆರ್ ನಗರ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ

ABSTRACT

Speaking and listening skills are a gift of nature to man; Yes, the curse. It becomes uncomfortable if we talk too much. The cemetery is silent, though nothing else. Need talk; how much do you need? It is up to the speaker and listener to decide according to the particular situation and circumstances.

There are millions of words about speech. In the world, the idea of love and romance is more than just talk. So everything I talked about in this article is hidden in a certain orbit, and my waves of thought are put out. Thereby, the right and wrong of life are weighed under the guise of speech and dialogue. I have also added a talk about it. By selecting a systematic study method, this verbatim speech has been verified by exposure to thought.

KEY WORDS: ಮಾತು, ಆಲಿಸುವಿಕೆ, ಶರೀರ, ಶಾರೀರ, ಹಾವಭಾವ, ಬದುಕು, ಮೌನ, ಭಾಷೆ, ಕೌಶಲ್ಯ, ಜೀವನ, ಸಂವಾದ, ಸಿಟ್ಟು, ನಕಾರಾತ್ಮಕತೆ, ಜೀವನಾನಂದ, ಸತ್ಯ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಬರೆವಣಿಗೆ

ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನನಾಗಿರುವುದೂ ಇದರಿಂದಲೇ. ಮಾತು ಮನುಕುಲದ ಆಸ್ತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ. ಮಾತು ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಜಗಳವಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ವ್ಯವಹಾರ ವಹಿವಾಟು ನಿರ್ವಹಣೆ ತುಂಬ ಸಲೀಸು. ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವ ಕಾಯ ಮತ್ತು ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಮೌಲ್ಯವಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಮಾತಿಗೂ ಅಲ್ಲ; ಒಳ್ಳೆಯ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮಾತಿಗೆ. ಅದು ಶಿಕ್ಷಕತನವೇ ಇರಬಹುದು; ಪ್ರವಾಸಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ತಾಣಗಳ ಗೈಡುಗಳೇ ಇರಬಹುದು; ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಹಾಯವಾಣಿಗರೇ ಇರಬಹುದು; ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಥ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಉಪದೇಶ-ಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಸತ್ಸಂಗವೇ ಇರಬಹುದು; ದೃಶ್ಯಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಾರ್ತಾವಾಚಕರು, ಸುದ್ದಿ ವಿಶ್ಲೇಷಕ-ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರೇ ಇರಬಹುದು; ಜನಪ್ರಿಯ ಡಿಬೇಟರುಗಳೇ ಇರಬಹುದು; ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವ ಮೋಟಿವೇಟರುಗಳೇ ಇರಬಹುದು; ಅಷ್ಟೇಕೆ: ರಸ್ತೆ ಬದಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯನ ಮಾತಿನ ಧಾಟಿಯೇ ಇರಬಹುದು! ಎಲ್ಲಕೂ ಮಾತೇ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಳ. ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವವರೇ ನಿಜವಾದ ಹೀರೊ ಮತ್ತು ಹೀರೊಯಿನ್‌ಗಳಾಗಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಭಾಷೆಗೂ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಎಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದರೂ ತಕ್ಷಣದ ಅನಿವಾರ್ಯವನ್ನು ತಣಿಸುವ ಮತ್ತು ಎದುರಿನವರನ್ನು ದಣಿಸುವ ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗ ಅದು ಭಾಷೆ. ಇಂಥ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವಾಗ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಎಚ್ಚರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ,

ನಮ್ಮ ಮಾತು ಮತ್ತು ವರ್ತನೆ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕೆಂದರೆ ನಡೆ ಮತ್ತು ನುಡಿಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದಲ್ಲ! ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯುವುದು ಒಂದು ಮೌಲ್ಯವೇನೋ ಸರಿ. ಆದರೆ ಈಗದನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ? ನಾವೀಗ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಷ್ಟೇ ಸ್ನೇಹಿತರು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತರು; ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಾವಷ್ಟೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿತರು! ಬದಲಾದ ಕಾಲಮಾನ ಮತ್ತು ಮನೋಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ನನ್ನೊಳಗೆ ಹಲವು ಜಗತ್ತುಗಳು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನಾವರಣಗೊಂಡು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ನಡೆ ಮತ್ತು ನುಡಿಯ ಏಕತ್ರವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಾತು ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಬಹುದು. ಮಾತಾಡುವಾಗಿನ ನನ್ನ ವರ್ತನೆ ಎಂದಷ್ಟೇ ಇದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ನಮ್ಮ ಬಾಡಿ ಲಾಂಗ್ವೇಜು ಎಂದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನ ಪಂಡಿತರು ಹೇಳುವಾಗ ಹಾಗೂ ಸೈಕಾಲಜಿಯ ಮೂಲಕ ಅರಿಯುವಾಗ ಹಲವು ಕುತೂಹಲಕರ ಅಂಶಗಳು ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

ನಾಲಗೆ ಸುಳ್ಳಾದಬಹುದು; ಆದರೆ ಶರೀರವಲ್ಲ! ಓವರ್ ಆಕ್ಟಿಂಗ್ ಅಥವಾ ಅತಿ ವರ್ತನೆಯು ನಮ್ಮ ಮಾತು ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅನವಶ್ಯವಾಗಿ ದನಿ ಜೋರಾಗುವುದು, ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಹೇಳುವುದು, ಸಾಕ್ಷಿ-ಪ್ರಮಾಣ-ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಎಳೆದು ತರುವುದು, ಎದುರಿನವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಅವರನ್ನೂ ಮಾತಿಗಳೆಯುವುದು, ತನ್ನನೇ ಹಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಬಿಸಾಡುವುದು ಇವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ವಿಪರ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ ಭಾವಾತಿರೇಕವನ್ನೂ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳನ್ನೂ ಮನಗಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ದನಿ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು ಎಂಬ ಒಂದು ಮಾತಿದೆ. ಇದರ ಸಂದರ್ಭವೇ ಬೇರೆ. ನಾನು ಹೇಳುವ ಸುಳ್ಳು ಒಬ್ಬ ಅಮಾಯಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವವನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದಾದರೆ ಅದು ಪಾಪವಲ್ಲ ಎಂದು ಮಹಾತ್ಮರುಗಳೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಗುವ ಅನಾಹುತವನ್ನು ನೆನೆದು ಸತ್ಯ ಹೇಳಲೇಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಹೀಗೆ ತೊದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದರೂ ಸತ್ಯ ಸತ್ಯವೇ! ಎಂದರಿವಾಗುವುದು ಪ್ರಬುದ್ಧರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ.

ನನ್ನ ಸುಳ್ಳು, ಮೋಸ, ತಪ್ಪು, ಕಳ್ಳತನಗಳು ಬಯಲಾದೀತು ಎಂಬ ಭಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಾಡಿ ಲಾಂಗ್ವೇಜು ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರುಹುತ್ತಿರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಎಲುಬಿಲ್ಲದ ನಾಲಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಗಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮನಸನು ವಂಚಿಸಬಹುದು; ದೇಹವನ್ನಲ್ಲ! ಎಂಬ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸತ್ಯ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು ತುಂಬ ತಡವಾಗಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಜೀವಕೋಶಕೆ ವಂಚನೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಭಾವಕೋಶಕೆ ಮೋಸ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದನ್ನೇ ಆತ್ಮವಂಚನೆ ಎನ್ನುವುದು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಘೋರಾಪರಾಧ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಾರು ಸಾಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಪಾಟೀಸವಾಲು ನೀಡಿ, ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ಬೆಕ್ಕಸ ಬೆರಗಾಗುವಂತೆ ವಾದಿಸಿ, ಕೇಸು ಗೆದ್ದು ಬೀಗಬಹುದು; ಆದರೆ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಆದಾಗ ನನ್ನೊಳಗು ಚುಚ್ಚಿ ಕೇಳುತ್ತದೆ: ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಎಲ್ಲರನೂ ಮೋಸ ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲ ಮನವೇ ಎಂದು! ಯಾರಿಗೂ ಉತ್ತರಿಸಬಹುದು; ನನ್ನೊಳಗಿನ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದವರು ನಾವೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಇದನ್ನೂ ಮೀರಿದ್ದು ಭಂಡತನ. ಇಂಥ ಭಂಡರು ಯಾವ ಗೌರವವನೂ ಘನತೆಯನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥವರ ಮಾತನು ಯಾರೂ ನಿಜವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸದೆ, ಹಗುರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ಯ ತೂಕ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ ಇದೇ.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಹೇಳುತ್ತದೆ: ಮನುಷ್ಯ ಆವೇಶದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು. ಇದು ನಮ್ಮ ಮನಸಿನ ನಿಯಂತ್ರಣ ತಪ್ಪಿದ ದೇಹದ ಪರಿಣಾಮ! ಜೀವಕೋಶಕೆ ವಂಚನೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದೆನ್ನಲ್ಲ; ಅದೇ ಇದು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ನಾವು ಮಾತಾಡುವಾಗ, ಸುಳ್ಳು

ಹೇಳುವಾಗ, ಆಕ್ಟಿಂಗ್ ಮಾಡುವಾಗ, ದೇಶಾವರಿ ನಗೆ ಬೀರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಬಾಡಿ ಲಾಂಗ್ವೇಜು ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರುಹುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಂದ ಬರುವ ಮಾತಿಗೂ ದೇಹದ ಚಲನೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇರುತ್ತದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮಜ್ಞರಿಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲೊಂದು ಗೊಂದಲ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ: ಹಾಗಾದರೆ ಅತಿ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಂತಾಯಿತು! ಈ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಗೆಹರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು: ಮನಸನೂ ಶರೀರವನೂ ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಬಾಡಿ ಲಾಂಗ್ವೇಜು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಷ್ಟೂ ಭಾವಕೂ ಜೀವಕೂ ತಾಳಮೇಳವಿಲ್ಲದಂತಾಗಿ ಹಳಿ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಸದಾ ಎಚ್ಚರ ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನು ನಾವೇ ಗಮನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಾವು ಮಾಡುವ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅಥವಾ ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಾವೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಜೀವಿಸುವುದೊಂದೇ ಇದಕಿರುವ ರಾಜಮಾರ್ಗ. ದಾರ್ಶನಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು 'ಸಾಕ್ಷಿತ್ವ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಸುವರು. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನ ಎಂಬುದು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ತೋರ್ಪಡಿಕೆ ಜೀವನ. ಇದನ್ನು ಪರ್ಸನಾಲಿಟಿ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್‌ನಂಥ ಕೋರ್ಸು/ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಸುವರು.

ಸದಾ ಎಚ್ಚರ ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನು ನಾವೇ ಗಮನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಾವು ಮಾಡುವ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅಥವಾ ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಾವೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಜೀವಿಸುವುದೊಂದೇ ಇದಕಿರುವ ರಾಜಮಾರ್ಗ. ದಾರ್ಶನಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು 'ಸಾಕ್ಷಿತ್ವ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಸುವರು. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನ ಎಂಬುದು ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ತೋರ್ಪಡಿಕೆ ಜೀವನ. ಇದನ್ನು ಪರ್ಸನಾಲಿಟಿ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್‌ನಂಥ ಕೋರ್ಸು/ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಸುವರು.

ಆದರೆ ಇನ್ನೊಂದಿದೆ: ಅದೇ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಕಸನ. ಇದನ್ನು ಇಂಡುವಿಜುಯಾಲಿಟಿ ಅಂತಾರೆ. ಪರ್ಸನಾಲಿಟಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವೈಯಕ್ತಿಕತ್ವವು, ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ವಿಭಿನ್ನ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟ ಎಂಬುದೇ ಇದರ ಧಿಯರಿ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. 'ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಮಾತೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ಬುತ್ತಿ' ಎಷ್ಟು ದಿನ ಬಂದೀತು? ನಿರಂತರ ಅರಿವು ಮತ್ತು ವಿವೇಕಗಳ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಅಹಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮವರೊಡನೆ ಮತ್ತು ಅಪರಿಚಿತರೊಡನೆ 'ನನ್ನ ಸಂವಾದ'ಗಳು ಹೇಗಿರುತ್ತವೆಂದು ಸ್ವಯಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಾಗಬೇಕು. ಇಂಥ ಕಡೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದೀತು! ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸೂಫಿ ಕಾವ್ಯ, ಜೈನ್

ಕತೆಗಳು, ಬುದ್ಧ-ತಾವೋ-ಓಶೋ-ರಮಣ-ಸತ್ಯಕಾಮ-ಸದ್ಗುರು ಜಗ್ಗಿ ವಾಸುದೇವ್ ಹೀಗೆ ಸಂತರ, ದಾರ್ಶನಿಕರ, ಸಾಮಾನ್ಯರಂತೆ ಬದುಕಿದ ಅಸಾಮಾನ್ಯರ ಬರೆಹ-ಉವಾಚಗಳು ನಮಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಬಹುದು.

ಸಾಕ್ಷಿತ್ವ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು: ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳ ಔನ್ನತ್ಯಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಏಕತ್ರಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಸರಳವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಹಜವಾಗಿ ಇದ್ದಾಗ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೇ. ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆಯೋ ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಎಲ್ಲವನೂ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಷ್ಟೇ; ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಹೋದರೆ ದುಃಖ ಖಂಡಿತ. 'ಜನರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾಡಲಿ; ನೀನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಹೋಗದಿರು' ಎಂಬ ಮಾತೊಂದಿದೆ. 'ನೆರೆಮನೆಯ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅಳುವವರ ಮೆಚ್ಚು ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮ' ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳಿದ್ದು ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲೇ! ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಜಗತ್ತನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ಹೊರಡುವ ಮೂರ್ಖರು ಇದನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕು.

ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದಿನನಿತ್ಯದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ 'ಆಯ್ಕೆ'ಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವಾಗಿನ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಎಚ್ಚರ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷಿತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದುಃಖ ಖಂಡಿತ. ಬೆಳಗಿನ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡದಲಿರುವ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಅವಳ ಮಗಳು ಬಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ: 'ನಿನಗೆ ಯಾವ ಬಟ್ಟೆ ಇಷ್ಟವೋ ಅದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊ!' ಮಗಳು ಧರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕ್ಯಾತೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಾಳೆ: 'ಇದನ್ನು ಬಿಚ್ಚು; ಸರಿಯಿಲ್ಲ!' ನಮ್ಮ ಸಂವಹನದ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲಿ. 'ಏನು ತಿಂಡಿ ಬೇಕು?' ಅಂತ ಮಡದಿ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. 'ಏನಾದರೂ ಸರಿ' ಎಂದು ಗಂಡ ಅಂದಾಗ ಅವನು ಆ ಮಾತಿಗೆ ಬದ್ಧನಾಗಿರಬೇಕು. ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನಲು ಕುಳಿತಾಗ ಕ್ಯಾತೆ ತೆಗೆಯಬಾರದು. ಇದು ಸಂವಹನದ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ಶಿಸ್ತು. ಇದು ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. 'ಹೇಗಿದೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರಿಂದ ಬರುವ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ- ಎರಡೂ ಉತ್ತರಗಳಿಗೆ ಮನಸು ತೆರೆದಿರಬೇಕು. 'ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದಾಗ ಬೇಸರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಎದುರಿಸುವರು ಆಯ್ಕೆಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಔವಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಸೌಜನ್ಯ.

ಆದರೆ ನಾವು ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತೇವೆಯೇ? ಪಾಸಿಟಿವ್ ರೆಸ್ಪಾನ್ಸ್ ಕೊಡುವುದು ಆರೋಗ್ಯಕರ, ಸರಿ! ಆದರೆ ನೆಗಟಿವ್ ರೆಸ್ಪಾನ್ಸ್ ಬಂದಾಗಲೂ ನಾವು ಮುನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಇದನ್ನೇ ಸಾಕ್ಷಿತ್ವ ಎನ್ನುವುದು. ಹಾಗೆ ನಾವು ನಮ್ಮನೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪರಿಸರವನೂ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಇಂಥವೆಲ್ಲ

ತರಬೇತಾಗುತ್ತದೆ. ದುಃಖ ಮತ್ತು ಕೋಪಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅವು ಹುಟ್ಟದಂತೆಯೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಇದು ಕಲಿಕೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯ. ಸಂತರೂ ತಾವು ಹಾಗಾಗುವ ಮೊದಲು ಹೀಗೇ ತಮ್ಮನ್ನು ತರಬೇತಿಸಿಕೊಂಡವರೇ!

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರತಿಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಅಸಹನೆ ಮತ್ತು ಕುಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಂದಾಗಿ. ಜೊತೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಮನಸ್ಸು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ. ಈ ಅಭ್ಯಾಸ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಅವರ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಚೇಷ್ಟೆಗಳು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ! ಇದಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಸಹನೆ ಬೇಕು. ಆಗಾಗ ಮೌನವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕು. ನಗು ಮತ್ತು ಮುಖಭಾವಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಉತ್ತರಗಳ ವಿನೀತತೆಯೇ ಅಂಥವರ ಮಾತಿನ ಧಾಟಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಯಶಸ್ಸು. 'ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಗೆಯಿದ್ದರೆ ಕಾಣುವುದೆಲ್ಲಾ ಮೊಳೆಯೇ' ಎಂಬ ತಿಟ್ಟ ಹೇಳಿಕೆಯೊಂದಿದೆ. ಮನದೊಳಗೆ ಸುತ್ತಿಗೆ-ಕತ್ತರಿ-ಚಾಕುಗಳನ್ನೇ ಆಯುಧವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತಿನ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಇಳಿದಾಗ ಇಂಥವೆಲ್ಲ ಘಟಿಸುತ್ತವೆ.

ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ವಿರಾಗವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅರಿತು ಬೆರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದರೆ ಸಂನ್ಯಾಸವಲ್ಲ; ಲೌಕಿಕದಿಂದ ವಿಮುಖವಾಗುವುದಲ್ಲ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಂತರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನನಗೂ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ ಕೇವಲ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಎಂಬ ವಿವೇಕದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದು. 'ಒಂದು ಕ್ಷಣದ ಕೋಪದಿಂದ ಪಾರಾದರೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನದ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದಂತೆಯೇ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಂದಿದ್ದನ್ನು ಮತ್ತು ತಿಂದಿದ್ದನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅನ್ನಬಾರದು ಮತ್ತು ತಿನ್ನಬಾರದು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಫಿಲಾಸಫಿ. ಯಾರ್ಯಾರೋ ಏನೇನೋ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅಂತ ನಾನು ತಿನ್ನಲು ಹೋಗಬಾರದು. ನನ್ನ ವಯಸ್ಸು, ದೇಹಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಒಗ್ಗದಿರುವಿಕೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಆಸ್ವಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಇಷ್ಟ ಎಂದು ವಾಂತಿಯಾಗುವ ತನಕ ತಿಂದರೆ ಅದನ್ನು ಮನೋಬೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ; ರುಚಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಬದುಕೋಣ; ಎಲ್ಲರಂತೆ ಬದುಕಬಾರದು; ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು ಎಂಬುದು ಬಹು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಜೀವ ಭಾವಕೋಶ! ನನ್ನಂತೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಅವರು ನಾನಾಗಲಾರರು. ನಾನು ನಾನೇ ಅಷ್ಟೇ. ಎವ್ವರಿಬಡಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ.

ಎವೈರಿ 'ಬಾಡಿ' ಸಹ ವಿಭಿನ್ನ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಜೊತೆಗೆ ತಂತಾನೇ ಸುಂದರ! ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ 'ಅಂದಿದ್ದು ನಾನೇ; ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಅದರ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಲೇಬೇಕು.' ಅಥವಾ ಮಾತಾಡುವ ಮುಂಚೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಯೋಚಿಸಬೇಕು ಅಷ್ಟೇ. ಕೆಲವರಿರುತ್ತಾರೆ: ತಾವು ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ; ತಮ್ಮನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹಾಗೆ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ! ಆರೋಗ್ಯಕರ ವರ್ತನೆ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕೂ ಸರಿಯಿದೆ; ಅವರವರು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು. 'ನಾನಷ್ಟೇ ಸ್ವಚ್ಛ; ಉಳಿದವರು ಬಚ್ಚ' ಎಂಬ ಧೋರಣೆಯು ಅಹಮಿನ ಸಂಕೇತ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಉದ್ಧಟತನ ಮತ್ತು ಸಿನಿಕತನ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ನಾನೊಂದು ಕಡೆ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ: 'ವಿವೇಕವೂ ಅತಿಯಾಗಬಾರದು; ಹಾಗಾದಾಗ ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಅವಿವೇಕಿಗಳಂತೆಯೇ ಭಾಸವಾಗುವರು!

ಹಾಗೆಯೇ ನಾಲಗೆಯಿಂದ ಎಡವಟ್ಟಾಗದಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದು ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ. ಮಹಾನ್ ಮೇಧಾವಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಅಷ್ಟೇ ಮಾನವತಾವಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದ ದಿವಂಗತ ಅಬ್ದುಲ್ ಕಲಾಂ ಅವರು ಎಷ್ಟೊಂದು ಮಾತಾಡಿದ್ದಾರೆ! ಅವರ ಯಾವೊಂದು ಪದ-ವಾಕ್ಯ ಸಹ ವಿವಾದವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೇ? ಏಕೆಂದರೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಮಾತುಗಳೂ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯವು. ಯಾರನೂ ದೂರಲಿಲ್ಲ; ಯಾವುದನೂ ಟೀಕಿಸಲಿಲ್ಲ; ಏನೊಂದನೂ ಅ-ಸಹಿಸಲಿಲ್ಲ! ಇರುವುದನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಚೆಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆಂಬ ಕಡೆಗೇ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿತ್ತು. ಮಾತೆಲ್ಲ ಕೃತಿಯಾಗಲಿ ಎಂಬುದಷ್ಟೇ ಅವರ ಕಾಳಜಿಯಾಗಿತ್ತು. ಭೂತವನ್ನು ಕೆಡಕೆಡೆ ಇದ್ದಾಗ ಇದು ಸಾಧ್ಯ. 'ಮನುಷ್ಯನ ಬಹಳಷ್ಟು ಅಪರಾಧಗಳು ನಾಲಗೆಯಿಂದ ಜನಿಸುತ್ತವೆ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಮಹಾತ್ಮರೊಬ್ಬರು. ಹಾಗಾಗಿ ನಾನು ಯಾವ ಅಪರಾಧವನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಾದಿಸುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಇದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳಿತು.

ನಾವು ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಮಾತಿನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು, ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಈ ಅನುಕರಣೆ ಲಭಿಸಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಮಾತಾಡುವುದೇ ಹಾಗೆ, ಏನು ಮಾಡುವುದು? ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿ ಹೀಗೇ ಇದ್ದರು ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬದಲು ನಮ್ಮ ಮಾತು ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕತೆ ಇರುವುದನ್ನು ನಾವೇ ಕಂಡುಕೊಂಡು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಉಚಿತ. ಇದಕ್ಕಿರುವ ದಾರಿಯೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಆತ್ಮೀಯರ ಬಳಿ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಥವಾ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಕರಾದವರು ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬಳಿ ಕೇಳಿ, ಅವರು ಮೆಚ್ಚುವುದನ್ನು

ಮುಂದುವರಿಸುತಾ ಮೆಚ್ಚಿದಿರುವುದನು ಕೈ ಬಿಡುತಾ ಸಾಗಬೇಕು.

‘ಕೋಪವೆಂಬುದನರ್ಥಸಾಧನಂ’ ಎಂಬುದಿವರಿಗೆ ಹೊಳೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಸದಭ್ಯಾಸ ಎಂದೇ ಇಂಥವರ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರ. ಆದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಮೂರು ಕಾಸಿನ ಬೆಲೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಗೌರವಾದರಗಳು ತಮ್ಮ ವಿಪರೀತ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಗಳಿಸಿದಂಥವು ಎಂದೇ ಇವರ ಅಂಬೋಣ. ಭಯದಿಂದ ಮತ್ತು ಇಂಥವರ ಸಹವಾಸ ನಮಗೆ ಬೇಡವೆಂದು, ಇವರನ್ನು ಮಂದಿ ದೂರವಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಕಡೆತನಕ ಇವರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಖಂಡಿತ ಇದು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಲ್ಲ; ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ನೋಡಿ ಅನುಕರಿಸಿದ್ದು ಮತ್ತು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದೇ ಇಲ್ಲ! ಇದರಿಂದ ಈವರೆಗೆ ತಾವು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಾನಸಿಕ-ದೈಹಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರೋಗ್ಯವೆಷ್ಟು? ಎಂಬುದರಿವಾದರೆ ಪೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾರೆ; ದುಃಖಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಡವಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಪದ ಪಾತ್ರ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದ್ದು. ಸಹನೆ ಬಹು ಒಳ್ಳೆಯ ಆಯುಧ; ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ ರಾಹಿತ್ಯ ಅಂಥದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮರ್ಥ ಸಂವಾಹಕ. ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಪಾಸ್ (Pause) ಅನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಳಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಈ ಪಾಸ್ ಅಂದರೆ ತಡೆದು ನಿಂತು ಮಾತಾಡುವ ಗುಣ. ಇದು ಮೈಗೂಡಿದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಮನಸ್ತಾಪ ಮತ್ತು ಕಲಹಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಂತೆಯೇ ತಡೆಯಬಹುದು. ನಮ್ಮ ವರ್ತನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವದ ಕ್ರಿಯಾರೂಪ. ಸ್ವಭಾವ ಎಂಬುದು ನನ್ನಮ್ಮ ವಯೋಧರ್ಮ-ಮನೋಧರ್ಮ-ಕಾಲಧರ್ಮಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ರೂಪ. ಯೌವನದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ದುಡುಕು ಕ್ರಮೇಣ ವಯಸಾಗುತ್ತಾ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ; ದುಡುಕಿನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಧಾನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮನೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬದುಕಿನ ನಗ್ನಸತ್ಯಗಳೊಂದೊಂದೇ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮಾಗುತ್ತದೆ; ಬೀಗುವುದು ಮರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವರು ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ಎಸ್ ಅಂತಲೋ ದಟ್ ಈಸ್ ಅಂತಲೋ ಓಕೆ ಅಂತಲೋ ಹೇಳುವ ಚಟದವರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅಂತ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಹೇಳಲೇಬೇಕು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೇಳುವ ಮುಂಚೆ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕು. ಇದೆಲ್ಲ ತುಂಬ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ವಿಚಾರಗಳು. ಮೊದಲಿಗೆ ನಮ್ಮಲಿರುವ ಅಹಮನು ಅರಿತು ಕೈ ಬಿಡುತಾ ಬಂದರೆ ನಾನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಸಾಕ್ಷಿತ್ವವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯರಾಗುತ್ತೇವೆ. ತೂಕದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಮ್ಮದಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ನಡೆದದ್ದೇ ಸರಿ ಎಂಬ ಜಾಯಮಾನದವರಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಅರ್ಥ ಆಗಲಾರದು! ನಾನಿರುವುದೇ ಹೀಗೆ ಎನ್ನುವವರನ್ನು ಅವರ ಪಾಡಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಲೋಕ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾನತ್ವ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾ ಪರತತ್ವ ಪ್ರಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ.

‘ಇದ್ದಂತೆ ಜಗವಿಹುದು; ನೀನು ಬದಲಾಗು’ ಎಂಬುದು ಕವಿವಾಣಿ. ನೀನೊಬ್ಬ ಬದಲಾಗು; ಆ

ಮಟ್ಟಿಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬದಲಾದಂತೆ ಎಂಬ ಮಾತೂ ಇದೆ. ಆಲೋಚನೆ ಬದಲಿಸಿ; ಬದುಕು ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನುಡಿಯನ್ನೂ ಕೇಳಿರುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮಾತು ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಮೌನ, ಅನಾಗತ, ಫುತ, ದ್ವಿರುಕ್ತಿ, ಪುನರುಕ್ತಿ, ನಿದರ್ಶನಗಳು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮಾತನ್ನು ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮಾತನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು, ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸದೆ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು, ಹೇಳಲು ಬಿಡದೇ ನಡು ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕುವುದು, ಆಂಗಿಕ ಅಭಿನಯ, ಹಾವ-ಭಾವಗಳು, ಎತ್ತರಿಸಿ ಮಾತಾಡುವುದು, ಪಿಸುಗುಡುವುದು, ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳುವುದು, ನಾನು ಹೇಳಿಲ್ಲ; ನೀನು ಕೇಳಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಧಾಟಿ, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೆ ವಶವಾಗಿ ಹೂಂ ಗುಟ್ಟುವುದು, ಹಳೆಯದನ್ನು ಕೆದಕಿ ರಾಡಿ ಎಬ್ಬಿಸುವುದು, ಸಿಟ್ಟು-ಆಕ್ರೋಶ-ದುಃಖ-ಅಸಹಾಯಕತೆ-ಕಣ್ಣೀರು-ನಗು ಇಂಥ ಭಾವ ವಿಭಾವಗಳನ್ನು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪಡಿಸುವುದು.....ಒಂದೇ ಎರಡೇ, ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶಬ್ದ-ಧ್ವನಿಗಳಿರುತ್ತವೆಂದರೆ ಅದು ಮೂರ್ಖತನ. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಆಡುವ ಮಾತಿಗೂ ಆಂಗಿಕ ಚಲನೆಗೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಇದಾವುದೂ ತಿಳಿಯದಷ್ಟು ಗೊಂದಲಕಾರಿಯಾಗಿ, ಸಂಬಂಧಿತ ವಿಷಯವೇ ಸಂವಹನಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಾತಾಡುವುದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ; ಮಾತಾಡುವ ರೀತಿ ನೀತಿ ಮುಖ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ವಯಸ್ಸು-ಅನುಭವ-ಅರಿವು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಮನಕೆ ತಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾತು ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಜಗಳವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಾಣ್ಯಡಿಯ ಅಂತರಾರ್ಥವೇ ಇದು. ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ಎರಡು ದೇಶಗಳ ವಿವಾದವನ್ನು ಕೇವಲ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ? ಅಂತಹುದರಲ್ಲಿ ಯೆಕೆಶ್ಚಿತ್ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಮನಸ್ತಾಪಗಳು ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಬಗೆಹರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆ? ನಾವೇ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಮಾತಾಡುವ ಮುಂಚೆ ನಮ್ಮಲೇ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಒಪ್ಪಿತವಾಗಬೇಕು. ಇದು ನನ್ನೊಳಗಿನ ನನಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಬೇಕು. ಯಾರ ಜೊತೆ, ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು, ಅವರ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿದೆ? ಉಳಿದವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ನನ್ನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಯಾರಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ಯಾರಿಗೆ ಅಸಹನೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಹೀಗಾಗದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತಿರುವಾಗಲೇ ಇಂಥ ಸ್ವಯಂ ಅವಲೋಕನ ಸಾಗಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ಗೌತಮ ಬುದ್ಧರು 'ಅರಿವಿನ ಎಚ್ಚರದ ಸ್ಥಿತಿ' ಎಂದು ಕರೆದದ್ದು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಓಶೋ ರಜನೀಶರ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿಬೇಕು: I am responsible for what I spoke; not for what you understood (ನಾನಾಡಿದ ಮಾತಿಗಷ್ಟೇ ಜವಾಬುದಾರ;

ನೀವು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡದಕ್ಕಲ್ಲ) ಅಂದರೆ ಏನರ್ಥ? ಹೇಳುವವರ ಮನೋಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಗುಣಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಕೇಳುವವರಲ್ಲೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಹಾಗಾಗಿ ಮಿಸ್ ಅಂಡರ್‌ಸ್ಟಾಂಡಿಂಗ್ ಎಂಬುದು ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ. ಲೋಕದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ಈ ಪದದ್ದು.

ಬುದ್ಧರೂ ಮಹಾವೀರರೂ ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎದುರು ಬದುರಾಗಿ ಕುಳಿತು ಹಸನ್ಮುಖಿಗಳಾಗಿದ್ದರಂತೆ! ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಶಿಷ್ಯರು ಆತಂಕದಿಂದಲೂ ಕಾತುರದಿಂದಲೂ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಯಾರು ಏನು ಮಾತಾಡುವರೋ? ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ಸೋಲಿಸುವರೋ? ಎಂದು. ಹಲವು ಗಂಟೆಗಳ ಬಳಿಕ ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ನಮಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರಂತೆ. ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ನಿರಾಸೆಯಾಯಿತು. ಯಾಕೆ ನೀವು ಮಾತಾಡದೇ ಹಾಗೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಿರಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಮಾತಾಡಿದೆವು; ನಿಮಗೆ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲವೆ? ಎಂದರಂತೆ ಆ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾತ್ಮರು! ಇದು ಆತ್ಮದ ಭಾಷೆ; ದೈವದ ಪರಿಭಾಷೆ. ಕೇವಲ ಬಾಯಿಂದ ಬರುವ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳೇ ಮಾತಲ್ಲ; ಸದಾ ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಒದ್ದಾಡುವ ನಮ್ಮಂಥ ಹುಲು ಮಾನವರು ಮಾತನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸಿ ಕುಬ್ಜರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಕಣ್ಣಿನ ಭಾಷೆ, ಹೃದಯದ ಭಾಷೆ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಇದೆ. ಕರುಳಿನ ಭಾಷೆ ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲು. ಕರುಣೆ ಇದರ ತೊದಲು. ಬುದ್ಧ ಮಹಾವೀರರ ಈ ಪ್ರಸಂಗ ನಿಜವೋ? ಅಲ್ಲವೋ? ಬಲ್ಲವರಾರು? ಇವರಿಬ್ಬರು ಬದುಕಿದ್ದ ಕಾಲಘಟ್ಟವನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಇಂಥದೊಂದನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೇನೇ ಮನಸು ಮುದಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಮ ಹೇಳುವ 'ಶಬ್ದದ ಲಜ್ಜೆಯೆಂದರೆ ಇದೇ ಇರಬೇಕು. ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ದೃಷ್ಟಾಂತ-ಕತೆ-ಸಂಕಥನಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಇರುವ ಉದ್ದೇಶವೇ ಬೇರೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಗಳಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಅದರ ಸಾರರೂಪ ನಮ್ಮ ಅರಿವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಬಳಕೆಯಾಗಬೇಕು. ಬಹಳರು ಹಾಗಲ್ಲ! ತಮ್ಮ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿ, ಕಾಲ-ದೇಶ-ಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರವನ್ನು ಮುಂದೊಡ್ಡಿ ಇಂಥವು ನಡೆದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ವಾದಿಸುವತ್ತ ಗಮನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಂವಹನದ ಉತ್ತಮ ಮಾದರಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವ ಅರಿವು ಸೊರಗುತ್ತದೆ. ಇದು ವಿದ್ಯಾವಂತರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನಮ್ಮಗಳ ಹಣೆಬರಹ. ಜೈನ್ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದೊಂದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ.

ಬೀಸಿ ಬಂದ ಗಾಳಿಗೆ ದೀಪ ಆರಿಹೋದಾಗ ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ: ಗುರುಗಳೇ, ದೀಪ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು? ಇದಕ್ಕೆ ಗುರುವಿನ ಉತ್ತರ: ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು! ಇದು ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವಲ್ಲವೆಂದೋ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಎಳೆದು ತರುವುದೋ ಆದಾಗ ನಮ್ಮ ಅರಿವು ಲೌಕಿಕಕಷ್ಟೇ

ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳದೇ 'ಇದೆಲ್ಲಾ ಭ್ರಮೆ, ವಿಜ್ಞಾನ ಹೇಳುವುದು ಬೇರೆ ; ಭೂಮಿ ತಿರುಗುವುದರಿಂದ ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆ, ಇದು ಸತ್ಯವಲ್ಲ' ಎಂದುಕೊಂಡರೆ ನಾವು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅನುಭವಕೆ ಬಂದುದನೂ ನಿರಾಕರಿಸುವ ತಾತ್ವಿಕ ಹರ ಇಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವಾದಗಳನೂ ಇಜ್ಜಾಮಗಳನೂ ಬದುಕಿನಲಿ ಹೇರಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸದೇ ಹೋಗುವ ಎಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ವ್ಯಥೆಯಿದು.

ಎಡಪಂಥೀಯ ಮತ್ತು ಬಲಪಂಥೀಯಗಳೆಂಬ ರಾಡ್ಡಾಂತಗಳಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದ ಮಹನೀಯರುಗಳ ಕತೆಯಿಷ್ಟೇ. ಬದುಕು ಎಲ್ಲವನೂ ಮೀರಿದ್ದು ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಅರಿವಾದರೂ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೇ ಮತ್ತದೇ ಗೋಳಿಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಹರವಾದಿಗಳು. ಇನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಪಂಥ ಎಂದು ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುವ ಆಸಾಮಿಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲ ಎನ್ನುವವರಿಗಿಂತ ಇಂಥ ಎಡಬರು ಅಥವಾ ಎಬಡರು ಎಷ್ಟೋ ವಾಸಿ. 'ನಾನು ತಿನ್ನುವಾಗ ಬಲ; ತೊಳೆಯುವಾಗ ಎಡ' ಎಂಬುದಷ್ಟೇ ನಿಜ! ಉಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ನಿಜವಲ್ಲ. ಇದು ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಪಂಚಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಾವಧಾನದಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಭಾಷೆಯ ಮಿತಿಯೇ ಹಾಗೆ. ಅನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸಂವಹನಿಸುವುದೂ ಒಂದು ಕಲೆ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಂಬಂಧದ ಕೊಲೆ. ಪದವೊಂದನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಹಲವರಿಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಅರ್ಥಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕತೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಪದವಿದ್ದರೂ ಅದು ನಮ್ಮಂಥ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಕಲೆಗಾರಿಕೆಯೇ. ಹಾಗಾಗಿ ಶರೀರ ಮತ್ತು ಶಾರೀರ ಎರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂತುಲಿತಗೊಂಡು ಕೇಳುವವರ ಮತ್ತು ನೋಡುವವರ ಹೃದಯ ಮುಟ್ಟಿ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಬೇಕು. ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ಹಾವ ಭಾವಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಣದ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುವುದಾದರೆ: ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ, ಹುಚ್ಚೆಬ್ಬಿಸುವ, ಮಿದುಳು ತೊಳೆಯುವ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯೊಂದು ಕಡೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ-ನೈತಿಕ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದನ್ನತಿಯಂಥ ಪ್ರವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಲಯಗಾರಿಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ.

ಶರಣರ ಮಾತೆಲ್ಲಾ ಜ್ಯೋತಿಯಾದದ್ದು ಹೀಗೆ. ಮಾತೇ ಮುತ್ತು; ಮಾತೇ ಮೃತ್ಯು. ಇಂಥ ಮಾತನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರೊಳಗಿರುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕವಿ ಕಾಳಿದಾಸನು 'ವಾಗರ್ಥಾವಿವ ಸಂಪೃಕ್ತೌ ವಾಗರ್ಥ ಪ್ರತಿಪತ್ತಯೇ ; ಜಗತಃ ಪಿತೌ ವಂದೇ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರೌ' ಎಂದು ಉಪಮಿಸುತ್ತಾ ಮಾತು ಮತ್ತದರ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ದೈವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜಗದೀಶನು ಪಾರ್ವತಿಯೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದ ಸುಂದರ

ದಾಂಪತ್ಯದಂತೆ ಆಡಿದ ಮಾತಿನ ಪರಿಣಾಮವಿರಬೇಕು ಎಂದಿದರ ಒಳದನಿ. ಹಾಸ್ಯ, ತಮಾಷೆ, ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಕುಯುಕ್ತಿ, ವಕ್ರೋಕ್ತಿ, ವಿಡಂಬನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಮನಸಿಗೆ ಮುದ ತಂದರೂ ಆ ಕ್ಷಣಕೆ ಖುಷಿಯೆನಿಸಿದರೂ ಅಂಥ ಮಾತು-ಕತೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಲಾರದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿದರ್ಶನ ಸಿಗುತ್ತದೆ. 'ಮೋಸ ಮಾಡಿದವನ ಹೆಸರ ಮಗನಿಗಿಡಬೇಕು' ಎಂದ ಪುರಂದರದಾಸರು ನಡವಳಿಕೆಯ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಅವರಿಗಿಂಥ ಹಿಂದೆಯೇ ಇದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಇಂಥದನ್ನೇ ಬಹುಶಃ 'ಲಿಂಗ ಮೆಚ್ಚಿ ಅಹುದಹುದೆನಬೇಕು' ಎಂದಿರಬೇಕು! ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರೆದು,

ಹೊಯಿದವರೆನ್ನ ಹೊರೆದವರೆಂಬೆ; ಬಯಿದವರೆನ್ನ ಬಂಧುಗಳೆಂಬೆನು

ನಿಂದಿಸಿದವರೆನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೆಂಬೆ; ಆಳಿಗೊಂಡವರೆನ್ನ ಆಳ್ವವರೆಂಬೆನು

ಜರಿದವರೆನ್ನ ಜನ್ಮಬಂಧುಗಳೆಂಬೆ; ಹೊಗಳಿದವರೆನ್ನ ಹೊನ್ನಶೂಲದಲಿಕ್ಕಿದರೆಂಬೆನು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಇದು ಮಾತು ಮತ್ತು ನಡತೆಯ ಆತ್ಯಂತಿಕ ಆದರ್ಶನೀಯ ಬದುಕು. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೊಂದು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಆಗುವ ಪಕ್ವಾನ್ನ ಪವಾಡ. ಒಮ್ಮೆ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಹಳ್ಳಿಗನೊಬ್ಬನು ತನ್ನನು ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಗೌತಮ ಬುದ್ಧರು ನಗುತ್ತಿದ್ದರು; ಶಿಷ್ಯನಾದ ಆನಂದ ಅದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದು ಹೀಗೆ: ಮಾತಾಗಲೀ ಬೈಗುಳವಾಗಲೀ ಎಂಬುದೊಂದು ವಸ್ತು ಎಂದುಕೋ. ನಾ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅದು ಅವನ ಬಳಿಯೇ ಉಳಿಯಿತಲ್ಲವೆ? ಎಂದರು. ತನಗೆ ಅಪರಿಮಿತ ಯಾತನೆಯಾಗಿ ರಕ್ತ ಚೆಲ್ಲಿ ಜೀವ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತರು 'ಓ ದೇವರೇ, ಈ ಮೂರ್ಖರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು' ಎಂದರಂತಲ್ಲ! ಇದಲ್ಲವೇ ಹಿಮಾಚಲ ಸದೃಶ ನಡೆನುಡಿ! ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಮಾತಿದು: "ಟೀಕೆಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ನಡವಳಿಕೆಗಳೇ ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕೇ ಹೊರತು ಮಾತಿನಿಂದ ಹೇಳಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ" ಇದನ್ನೇ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ಸಂತೆಯೊಳಗೊಂದು ಮನೆಯ ಮಾಡಿ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾಚಿದೊಡಂತಯ್ಯಾ ಎಂದು ಬೇಸರಿಸುತ್ತಾ, 'ಲೋಕದಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ ಸ್ತುತಿ ನಿಂದೆಗಳು ಬಂದಡೆ ಮನದಲಿ ಕೋಪವ ತಾಳದೆ ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿರಬೇಕು' ಎಂದು ಸಲಹೆ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ.

ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯರು. ಇಂಥ ಮೆಚುರಿಟಿ ಸಾಧ್ಯವೆ? ಎಂದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅನಿಸಬಹುದು. ಈ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲವಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. 'ಮೆಲ್ಲು ಬಲ್ಲನಳಿಗುಂ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಆದಿಮಹಾಕವಿ ಪಂಪ. ಮೆದುವಾದುದು ಕಾರಿಣ್ಯವನ್ನು ಕರಗಿಸಬಲ್ಲದು. ಸತತವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ನೀರು ಎಂಥ ಘನಘೋರ ಬಂಡೆಗಲ್ಲನೂ ಸೀಳುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನುಣುಪಾಗಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಇದರ

ಹಿಂದಿರುವುದು ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ಪರಿಶ್ರಮಗಳಷ್ಟೇ!

‘ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಅದರಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡುವುದು’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಓಶೋ ರಜನೀಶರು. ಯಾರಿಗಾಗಿಯೋ ನಾವು ಬದಲಾಗಬೇಕಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದ ಸಂತಸಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿದಿನದ ಸೋಜಿಗಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಥ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಮಾತುಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಬಾಳು ಬೆಳಗುತ್ತದೆ; ಆ ಬೆಳಗು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಬಾಳಿನಲೂ ಬೆಳಗಬಲ್ಲದು. ಒಂದು ದೀಪವು ತಾನೇನನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಮತ್ತೊಂದು ದೀವಟಿಗೆಯ ಬೆಳಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ಹಾಗೆ.

ಕಿತ್ತರೂ ಕೊಯ್ಯರೂ ಸಾಯುತಿದ್ದರೂ ನಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಹೂವು; ಹರಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಅದು ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಮಳವನ್ನು! ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ನಾವು ಹಾಗೆ ಬದುಕಲು ಅನುವಾಗಬೇಕು. ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು, ಆದರೆ ಜೀವನ ನಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮನೋರೋಗವೇ ಸರಿ. ಅದರಲ್ಲೂ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂವಹನಗಳು ಇಂಥ ಬೇಡದ ಕ್ರಿಯೆ-ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮನಶ್ಯಾಂತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಗಿದೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೇ ವಿನಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸುವುದೇ ಕೆಲಸವಾಗಬಾರದು; ಹೀಗಾದಾಗ ಇಂಥ ಅನಾಹುತಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ‘ಸಾವಧಾನದಿಂದಿರು ಮನವೇ’ ಎಂದು ನನ್ನಮ್ಮ ತನುಮನವನೇ ಸಂತೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಈ ಸಂತೈಕೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಉನ್ನತಿಯತ್ತ ಸಾಗಬೇಕು; ಅದರ ಚಿಮ್ಮಹಲಗೆಯಾಗಬೇಕು.

ಹರಿತವಾದ ಆಯುಧದಿಂದ ಹಣ್ಣನ್ನೂ ಕೊಯ್ಯಬಹುದು; ಜೀವವನ್ನೂ ತೆಗೆಯಬಹುದು ಎಂಬ ಮಾತು ಕ್ಲಿಷೆಯೆನಿಸಿದರೂ ಆಧುನಿಕ ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸೂಕ್ತವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬೇರೊಂದಿರಲಾರದು! ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಮೊಬೈಲು; ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರು ಇರುವಾಗ ಯಾರಾದರೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲೂ ಇಂಥವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಯುವಜನತೆ ದಾರಿ ತಪ್ಪುವುದಿರಲಿ ದಿಕ್ಕೇ ತಪ್ಪುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಬೈಯುವವರ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಇವೇ ಇವೆ! ಆದರೆ ಇವನ್ನು ಸದ್ಭಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿನ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ನೇರ್ಪುಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುವವರು ವಿರಳ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಂತೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು

ಅರ್ಥಾತ್ ಕಾಮೆಂಟುಗಳು ಈಗ ನಿಧಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೇ ಡ್ರಾ ; ಅಲ್ಲೇ ಬಹುಮಾನ ಎಂಬಂತೆ ತಕ್ಷಣಕೆ ಕಮೆಂಟಿಸುವವರೇ ಹೆಚ್ಚು. ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಲೇಬೇಕು ಎಂಬ ಯಾವ ನಿಯಮವೂ ಇಲ್ಲ; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕಮೆಂಟಿನಿಂದ ಆಗಿನ ನಮ್ಮ ಮನೋಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ರಾಜಕೀಯದ ಕೆಸರೆರಚಾಟಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ. ಅದರಲೂ ಫೇಸ್‌ಬುಕ್, ಟ್ವಿಟರುಗಳಂಥ ಖಾತೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ, ಧರ್ಮ, ರಾಜಕೀಯ ಅಜೆಂಡೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಮ್ಮ ಅರಿವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮನಸನ್ನು ರಾಡಿಯೆಬ್ಬಿಸುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು.

ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ, ಅದನೀಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಬೆಳೆಸುವ ಪೋಷಕ ಪರಿಸರ, ಒಡನಾಡೀ ಸ್ನೇಹಬಳಗ, ಚಿಂತಕರ ಚಾವಡಿ, ನಮ್ಮ ರುಚಿಯುಭಿರುಚಿಗಳು ಇಂಥ ಪೂರ್ವಗ್ರಹದಿಂದ ಬಳಲುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅದನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರುತ್ತೇವೆ. ಯಾರ ತೇಗಿನಲ್ಲೂ ಅವರು ತಿಂದದ್ದರ "ಸುವಾಸನೆ"ಯಲ್ಲದೇ ಬೇರೇನು ಪಸರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ? ಮಲ-ಮೂತ್ರ, ರಕ್ತ-ಕಫಗಳು ವಿಸರ್ಜನೀಯ; ಆದರೆ ಇವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಯೇ ತಾನೇ ವೈದ್ಯಲೋಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುವುದು!

ಏಕೆಂದರೆ ಎಡವಿದ ಕಾಲಿಗಿಂತ ಎಡವಿದ ನಾಲಗೆ ಹೀನ. ಎಲುಬಿಲ್ಲದ ನಾಲಗೆ ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಹೊರಳಬಲ್ಲದು. ನಾನು ಹಾಗೆ ಅಂದದ್ದೇ ಇಲ್ಲ; ನಾನು ಆ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಂದದ್ದಲ್ಲ ಎಂದು ವಾದಿಸುವ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಹಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಂಡಿರುತ್ತೇವೆ; ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ, ನಾವೇ ಹಾಗೆ ಅಂದಿರುತ್ತೇವೆ! ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಷ್ಟು ತಿಳಿದಿದೆಯೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಮೆ ಮಾತಿರಲಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳು. ನಾವು ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ತುಟಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹೃದಯವೂ ತೆರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಷ್ಟೇ. ಬೆರಳುದ್ದ ನಾಲಗೆಯು ಆಳುದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಣ ಹೀರಬಲ್ಲದು; ಮನಸನ್ನು ಮುದುಡಿಸಬಲ್ಲದು; ಶಾಶ್ವತವಾದ ಆರದ ಗಾಯವನೇ ಮಾಡಬಹುದು.

ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರಬುದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಸೌಜನ್ಯಗಳು ಮಾತೆಂಬ ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಬತ್ತಿಗಳು. ಬೆಳೆದ-ಸ್ಥಿಮಿತಗೊಂಡ-ಪ್ರಬುದ್ಧ ಮನದವರು ತಮಗಿಂತ ಪುಟ್ಟವರೊಂದಿಗೆ ಅರ್ಥಾತ್ ತಮ್ಮಷ್ಟು ತಿಳಿಯದವರೊಂದಿಗೆ ಜಗಳಕೆ ಬಿದ್ದು ಬದುಕನ್ನು ಹಗುರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು; ಹೀಗಾದರೆ ಅದರಂಥ ದುರಂತ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ಇದು ಅಹಂಕಾರದ ವಿಚಾರವಲ್ಲ; ಅನಾಹುತದ ವಿಚಾರ. ಕದನಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು ಮೂರ್ಖರು ಬೇಕು; ಆ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ನಾವೊಬ್ಬರಾಗಬಾರದು ಅಷ್ಟೇ. ಇಷ್ಟಕೂ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಯಾರು ಮೂರ್ಖರು ಎಂಬುದು ತಕ್ಷಣಕೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ! 'ನೀವೇಕೆ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಹೋದಿರಿ? ಅವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ; ನಿಮಗಿಲ್ಲವೆ?' ಎಂದು ಸಮಾಜ ನಮ್ಮನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಕನಿಕರಿಸುತ್ತದೆ.

‘ನಮ್ಮ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೇ ನಮಗೆ ಯಾರೂ ನೋವು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಖ್ಯಾತ ಮನೋಲೈಂಗಿಕತಜ್ಞರಾದ ಡಾ. ವಿನೋದ ಭೆಬ್ಬಿಯವರು. ‘ಅವರು ಬಯ್ಯರು, ನೋವು ಕೊಟ್ಟರು, ಅವರಿಂದ ದುಃಖಿತನಾಗಿರುವೆ, ನನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾತನೆಗಳಿಗೆ ಇವರೇ ಕಾರಣ’ ಎಂದೆಲ್ಲ ನಾನು ಯಾರನ್ನು ದೂರುತಿರುವೆನೋ ಅದೇ ನಿಜವಲ್ಲ! ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಬರುವಂತೆ ವರ್ತಿಸಿ, ವಿಲವಿಲ ಒದ್ದಾಡುವುದು ನನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿರುವಾಗ ದುಃಖವಾಗದೇ ಸಂತಸವಾದೀತೇ?

ಹೌದು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ತಪ್ಪೇ ಇಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ವಿಧಿಲೀಲೆಯಷ್ಟೇ. ಗ್ರಹಚಾರವೆಂದೋ ನತದೃಷ್ಟತೆ ಎಂದೋ ಅಯೋಮಯಗೊಂಡು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೇ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾಗುತ್ತೇವೆ. ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲವಷ್ಟೇ. ಅರಿವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು, ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅನುನಯದಿಂದಲೂ ವಿನಯದಿಂದಲೂ ನಮಗೆ ನಾವೇ ವಿವರಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಇಂಥ ಅನಗತ್ಯವಾದ ಕಿರಿಕಿರಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನೂರಕ್ಕೆ ತೊಂಬತ್ತು ಭಾಗದ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಾವುಗಳು ಅನವಶ್ಯವಾಗಿ ಕೂಗಾಡಿರುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಕೂಗಾಡದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವರೆಂಬ ಅವ್ಯಕ್ತ ಭಯ ಸಹ ಮೂಡಿರುತ್ತದೆ.

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲಿ ಸಾವಿರ ದೋಷಗಳಿರುತ್ತವೆ, ಲಕ್ಷ ತೂತುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ನೀತಿ-ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಕಾಣದ ಕೈ ಮೈ ಮನಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥ-ಹುನ್ನಾರ-ಗುಪ್ತಕಾರ್ಯಸೂಚಿಗಳಿರಬಹುದು. ಹಾಗಂತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಸಮಾಜಘಾತುಕರಾಗಬಾರದು; ನೆಗೆಟೀವ್ ಆಗಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ನಾನೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಭಾಗ ಮತ್ತು ವೃತ್ತದೊಳಗೇ ಇರುವ ಅಂಗೋಪಾಂಗ.

ಒಬ್ಬರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅವರ ಸ್ನೇಹವಲಯವನ್ನು ನೋಡು ಎಂಬ ಮಾತಿದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನನಗನಿಸುವುದು ಇದು: ಒಬ್ಬರ ಮನದ ಆರೋಗ್ಯವನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾದರೆ ‘ಅವರಿಗೆ ವಾಹನ ಚಾಲನೆಯನು ಕೊಟ್ಟು ನೋಡು’ ಎಂದು! ಇದು ಕೇವಲ ತಾಳ್ಮೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲ, ಅದರೊಂದಿಗೆ ಬಹುತೇಕ ಅಂಶಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಅಸಹನೆ-ಅಸಹಾಯಕತೆಗಳು ಜೊತೆಗೆ ಆಕ್ರೋಶ-ಭರ್ತ್ಸನೆಗಳು ಸ್ಫೋಟಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಅಂಥಲ್ಲಿ! ರೇಗುವಿಕೆ-ಕೂಗುವಿಕೆ-ಬಯ್ಯುವಿಕೆ-ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಾರಿಸುವಿಕೆ ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುವುದೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ!

ಆದರೆ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಕೂಗಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೂಗಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೆಂಬುದು

ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇದೆಂದಿಗೂ ಯಾರಿಗೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. 'ಕೂಗಾಡಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾತಾಡಲು ಬರುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯೊಂದಿದೆ. ಕೆಲವರಂತೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು, ಅದರ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಕೂಗಾಡಿ, ವಾದಿಸಿ, ಇದ್ದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಕರೆದು, ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಅತ್ತೂ ಕರೆದು ತಾವು ಸಾಚಾ ಎಂದು ತಮ್ಮನ್ನೇ ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾಗ ಖಾಲಿ ಮಾಡುವರು. ಇಂಥವರ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಹೇಳಲಾದೀತು? ಕೆಸರನ್ನು ಕೆಸರಿನಿಂದ ತೊಳೆದರೂ ಕೆಸರೇ; ಮೊಸರಿನಿಂದ ತೊಳೆದರೂ ಕೆಸರೇ! ಮೊಸರೂ ಕೆಸರಾಗುವ ಅಪಾಯ ಇಲ್ಲಿನದು. ಎಂಥ ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೂಗಾಡಲು, ಬಯ್ಯಲು ತರಬೇತಿ ಬೇಕಿಲ್ಲ; ಮಾತಾಡಲು ಬೇಕಿದೆ!

ದನಿಯನು ಎತ್ತರಿಸುವುದು, ಅರಚುವುದು, ಬಯ್ಯುವುದು, ಶಾಪ ಹಾಕುವುದು, ಗೊಣಗುವುದು, ಮುಖ ಸಿಂಡರಿಸುವುದು, ರೇಗುವುದು, ಜಗಳಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸುವುದು ಇವೆಲ್ಲಾ ಮನೋಬೇನೆಗಳೇ ವಿನಾ ಕ್ವಾಲಿಟಿಗಳಲ್ಲ! ಪ್ರಬುದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕಂತೂ ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇವು ಅಶಾಂತತೆ ಮತ್ತು ಅಸಹಾಯಕತೆಗಳ ದ್ಯೋತಕ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೆಲಸಕರ್ಯಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಇಂಥ 'ನಾನಂಥವನೇ?' ಅಥವಾ 'ನಾನಂಥವಳಲ್ಲ' ಎಂಬ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತೇವೆ. 'ನಾನು ಶೀಘ್ರಕೋಪಿ' ಮತ್ತು 'ನಿಮ್ಮಂತೆ ಹೆಬಗನಲ್ಲ' ಎಂದು ಸಹ ಘೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, 'ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ನುಂಗಿಬಿಡುತಾರೆ' ಎಂದೂ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಆ ಸ್ಥಳದ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರ ಮನಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹಾಳುಗಡೆಹುತಾರೆ. ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದರೂ ಸತ್ಯವೇ ಎಂಬುದಿಂಥವರ ತಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ನಿರಾಕರಿಸುವ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ ಮಾರ್ಗ ಘನತೆಯಿಂದಲೂ ಸೌಜನ್ಯದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರಬೇಕು.

ನಮ್ಮನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವರಿಗೆ ವಿವರಣೆ ಬೇಕಿರುವುದಿಲ್ಲ; ನಮ್ಮನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹಠ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಕೂಡ ವಿವರಣೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ, ನಾವು ವಿನಾಕಾರಣ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಮಯವನ್ನು 'ನಾವು ಒಳ್ಳೆಯವರು' ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರೂವ್ ಮಾಡಲು ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕೂ ಎಲ್ಲರೂ ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯವರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ! ಇದು ಚಿರ ಸತ್ಯ.

ದೊಡ್ಡವರನು ಬಯ್ಯರೆ ನಾವೂ ದೊಡ್ಡವರಾಗುತ್ತೇವೆಂಬ ಭ್ರಮಾಲೋಕದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರು ನಾವು. ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚಿದಿರಲು ಹತ್ತಾರು ಕಾರಣಗಳು ಅವರಲ್ಲಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಮೆಚ್ಚಲು ಮತ್ತು ಗೌರವಿಸಲು ನೂರು-ಸಾವಿರ-ಲಕ್ಷ ಕಾರಣಗಳಿವೆ ಎಂಬುದೇ ಇಂಥವರಿಗೆ

ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಲೋಕ ಎಷ್ಟು ಹದಗೆಟ್ಟಿದೆ ಎಂದರೆ ಮನುಜನ ಅವಸ್ಥೆಯು ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳ ರಣಭೂಮಿಯಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಾವು ಹೀಗೇ ಬದುಕಿರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಭ್ರಮಿಸಿದೆ. ಜಗತ್ತನ್ನು ಗೆದ್ದು ವೃಷಭಾಚಲ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಂದೇ ಹೆಸರನ್ನು ಬಂಡೆಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿಸಲು ಹೋದ ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಆಘಾತ ಕಾದಿತ್ತು! ತನ್ನ ಮೂರಕ್ಷರವನ್ನು ಬರೆಸಲೂ ಜಾಗವಿರದಂತೆ ಈಗಾಗಲೇ ಸಾವಿರಾರು ರಾಜರು ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಕೀರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿದ್ದರು! ಆದರೆ ಭರತನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸುಮ್ಮನಾದನೆ? ಯಾರೋ ಒಬ್ಬನ ಹೆಸರನ್ನು ಅಳಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆಸುತ್ತಾನೆ! ಇದಂಥ ಭಂಡತನ ಮತ್ತು ಭ್ರಮಾಧೀನ ಕಾರ್ಯ.

ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಯಾರನೂ ಮೆಚ್ಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮೆಚ್ಚಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ! ಹೃದಯವಂತರು ಯಾವತ್ತೂ ಕಡಮೆ. ಒಳ್ಳೆಯವರು ಯಾವತ್ತೂ ವಿರಳ. ಅಸೂಯೆ ಮತ್ತು ದ್ವೇಷದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾವು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೇಳಿ ಮೆಚ್ಚುವ ಸಹೃದಯವಂತಿಕೆ ಬಲು ವಿರಳ. ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಜಗತ್ತು ಎಂಬುದು ಸಕಾರಾತ್ಮಕತೆಗಿಂತ ನಕಾರಾತ್ಮಕತೆಗೇ ವಾಲಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನನ್ನನೂ ಒಳಗೊಂಡು ನಾವೆಲ್ಲ ಬೆಳೆಯೋಣ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಸೋಣ ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತ ನಾನು ಮತ್ತು ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಎಂಬ ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮಾನವತೆಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ನಾವು ಮಾತಾಡುವಾಗ ಇವನೆಲ್ಲಾ ಮರೆತಿರುತ್ತೇವೆ; ಅಥವಾ ಮರೆತಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕೃತಕತೆಯ ಗಾಯದಲಿ ಸಹಜತೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಸರಳತೆ ಎಂಬುದು ಕೈಲಾಗದವರ ಮತ್ತು ಹೇಡಿಗಳ ಲಕ್ಷಣವೆನಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದೇ ಎಷ್ಟೋ ವರುಷಗಳ ತರುವಾಯ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಭೇಟಿಯಾದ ಗೆಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಹಳೆಯ ನೆನಪುಗಳ ಮಾಧುರ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯುವಾಗ ಇಂಥ ಯಾವ ಬಿಂಕ-ಬಿಗುಮಾನ, ಹಮ್ಮು-ಬಿಮ್ಮುಗಳು ಮುಂಬರದೆ, ಕೇವಲ ಹೃದಯಾನಂದಕಷ್ಟೇ ಮೀಸಲಾಗಿ, ಎದೆಯ ಹಕ್ಕಿ ರೆಕ್ಕೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಬಾನಗಲಕೆ ಹಾರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮನು ನಾವೇ ಮರೆತು ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮೀಯುತ್ತೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂಥಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಕೇವಲ

ಸಕಾರಾತ್ಮಕವೂ ಭಾವನಾತ್ಮಕವೂ ಆದ ಸಂವಾದ. ಅಡ್ಡಪರಿಣಾಮಗಳಿಲ್ಲದ ಸುರಕ್ಷಿತ ವಲಯ.

ಕೆಲವರಿರುತ್ತಾರೆ: ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಗೋಳು ಗೌಜಲುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದೇ ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ! ಇವರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡೆವೋ, ನಮ್ಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಟೈರಿನ ಕೆಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಅಪ್ಪಚ್ಚಿಯಷ್ಟೇ. ಎಷ್ಟೇ ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ಮತ್ತು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ, ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದು ಎಂದು ಹಾರೈಸಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಚಿಂತೆ-ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಮನಸನು ರಾಡಿಯೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಇಷ್ಟು ದಿನ ಇಲ್ಲದ್ದು ಇನ್ನುಂಥ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವುದು ಭ್ರಾಂತು ಬಿಡಿ' ಎಂದು ನಮ್ಮ ಹೃದಯಪೂರ್ವಕ ಹಾರೈಕೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆಯೇ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಕಿತ್ತೆಸೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳೆಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಅಂಟಿದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಇಂಥವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮೌನವೇ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು.

ಸೈಕಾಲಜಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರಿದ್ದಾರೆ: ಮೊದಲನೆಯದು 'ನಾನು ಸರಿ; ನೀನು ಸರಿಯಿಲ್ಲ.' ಇವರು ಅಹಂಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಇವರ ಅಹಂಕಾರವು ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದು. ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಯಮಾನ, ಅನುಕಂಪ ಗಿಟ್ಟಿಸುವ ಚಪಲ, ತಮ್ಮ ಮೂಗಿನ ನೇರಕೇ ವಾದಿಸುವ ವ್ಯರ್ಥ ಹಠವಾದಿಗಳು. ಇದು ಅತಿಯಾದರೆ ಹಲವೊಮ್ಮೆ ಕ್ರಿಮಿನಲ್‌ಗಳಾಗಿ ಸಮಾಜಘಾತುಕರಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ದೂಷಿಸುತ್ತಾ ಕಂಟಕರಾಗುವರು.

ಎರಡನೆಯದು 'ನಾನು ಸರಿಯಿಲ್ಲ; ನೀನು ಸರಿ.' ಯಾವಾಗಲೂ ಅಪರಾಧಿ ಭಾವದಿಂದ ನರಳುತ್ತಾ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಅಂಜುತ್ತಾ ಬದುಕುವ ಇವರೂ ಕೀಳರಿಮೆಯವರೇ! ಪದೇ ಪದೇ 'ಸಾರಿ' ಕೇಳುವ ಇಂಥವರು ತನ್ನ ಹಣೆಬರಹವನ್ನು ಹಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಹುಟ್ಟು-ಲಿಂಗ-ಜಾತಿ-ವಯಸು-ದೇಶ-ಊರು-ಕೇರಿ-ವೃತ್ತಿ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಕೋಚದಲೇ ಸಂಕುಚಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಮೂರನೆಯದು 'ನಾನೂ ಸರಿಯಿಲ್ಲ; ನೀನೂ ಸರಿಯಿಲ್ಲ.' ಇಂಥವರನು ಸಿನಿಕರು ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಬಡಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಯಾವುದನೂ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲೂ ಹುಳುಕು ಹುಡುಕುವ ಕ್ಯಾತೆ ರಾಜರಾಣಿಯಿರಿವರು! ಕೊನೆಗೆ ಈ ಜಗತ್ತೇ ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಖಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಮನೋರೋಗಿಗಳಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಇಂಥವರ ಪರಮೋದ್ದೇಶ. ಯಾವ ಕೆಲಸದಲೂ ಸಂತೋಷ ಕಾಣದೇ, ಸಾಯುವುದೇ ಬದುಕಿನ ಪರಮಗಂತವ್ಯವೆಂದು ಹೋದಲ್ಲಿ ಬಂದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ದರಿದ್ರ ನೆಗೆಟಿವಿಟಿಯನ್ನು ಹರಡುತ್ತಾ ಸದಾ ಬೈಯುತ್ತಾ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾದ 'ನಾನೂ ಸರಿ; ನೀನೂ ಸರಿ.' ಮೊದಲ ಮೂರೂ ನಿರಾಶಾದಾಯಕವಾದರೆ ಇದೊಂದು ಆಶಾದಾಯಕವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ. ಜೊತೆಗೆ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಮನಸ್ಥಿತಿ. ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ನಿಲುವಿನಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡುವ ಸಂತೋಷಕಿಂತ ಆನಂದವನು ಕಂಡು, ಕಾಣಿಸುವ ಸಂವೇದನಾಶೀಲರಿವರು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವರವರಿಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಘನವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವಿದು.

ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮಾತು ಎಂಬುದು ಏಕೆಂದರೆ ಬಾಯಿಂದ ಬರುವಂಥದಲ್ಲ; ಈ ಎಲ್ಲ ಜೀವನ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹುಟ್ಟುವಂಥದು. ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹಾವಭಾವ, ಅಭಿನಯವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನಾಲ್ಕನೆಯ ವಿಧದ ಅಂದರೆ ನಾನೂ ಸರಿ; ನೀನೂ ಸರಿ ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟು ವರ್ತಿಸುವ ಇಬ್ಬರ ಸಂವಾದವು ಚೇತೋಹಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತದಿಂದಲೂ ಗೌರವಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಡಲ್ಟ್ ಇಗೋ ಸ್ಟೇಟ್ (ಪ್ರಬುದ್ಧ ಮನಸ್ಥಿತಿ) ನಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಹೂವಿಗೆ ಸುವಾಸನೆ ಇದ್ದಂತೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸೈರಸ್ ಎಂಬ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ. ನಮ್ಮ ಮಾತು ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದು, ಚೆಲುವಾದ ಹೂವಿನೊಳಗೆ ಬೆರೆತ ಸುಗಂಧದಂತೆ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಆಕರ್ಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಜೊತೆಗೆ ಹಿತವೂ ಮಿತವೂ ಮುಗುಳ್ಳಿಗೆ ಸಹಿತವೂ ಆಗಿದ್ದರೆದು ಆನಂದದಾಯಕ. ಎಲ್ಲಿ? ಎಷ್ಟು? ಯಾರೊಂದಿಗೆ? ಹೇಗೆ? ಮಾತಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಆ ಮಾತಿನೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ದೇಹದ ಹಾವಭಾವಗಳು ಎಷ್ಟು ಸಂತುಲಿತವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದೊಂದು ಕಲೆ. ಕಲಿಕೆ ನಿರಂತರವಲ್ಲವೆ! ಕೇವಲ ಶಾಲೆಗಳಲಿ ಕಲಿತ ಮಗು

ನಾವಾಗಿದ್ದೇವೆ. ವಯಸ್ಕರಾದ ಮೇಲೆ ಕಲಿಯುವುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಹಮಿನಲಿ ಬದುಕಿದ್ದೇವೆ. ದೇಹಕ್ಕೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕೇ ಮನಸೂ ಪ್ರಬುದ್ಧವಾಗಿದೆ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ! ಹಲವರ ಪಾಲಿಗೆ ಮೆಚೂರಿಟಿ ಎಂಬುದು ವಿಮಾ ಪಾಲಿಸಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತ ಎಂದು ನಾನು ಪದೇ ಪದೇ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರಬುದ್ಧತೆ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕೂ ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳ ಬಾಯಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮಾತುಗಳು ಬಂದಾಗ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರು ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಹಾಗೆಯೇ ತಮಾಷೆಯಿಂದ ನಕ್ಕು ನಲಿಯುವಾಗ ವೈರಾಗ್ಯದ ಚಿಂತನೆ ಇಣುಕಿದರೆ ನಗುವಿಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದಂತೆ! ಹೀಗಾಗಿ ನಾವು ಸದಾ ಬುದ್ಧರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪ್ರಬುದ್ಧರಂತೆ ವರ್ತಿಸಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಚಿತಾನುಚಿತಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾನಸಿಕ ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿಗಾ ವಹಿಸಬೇಕು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಕ್ಕು ಮುಂದುವರಿಯುವುದು ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. 'ದಡ್ಡರಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು ಲೋಕದ ಜಾಣರ ನಡುವೆ' ಎಂದೇ ನಾನು ಆಗಾಗ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಹಲವೊಮ್ಮೆ ದಡ್ಡರಂತೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಕೂಡ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ನೆಮ್ಮದಿಗಳಿಗೆ ಕುಂದುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಬಾರದು. ಅಂದಾಜಿನಲಿ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿದರೆ ಇಂಥ ದುರಂತವೇ ಸಂಭವಿಸುವುದು. ಹಲವು ಸಲ ದೇಶಾವರಿ ನಗೆ ಬೀರಿ, ಲೋಕಾಭಿರಾಮದ ಮಾತುಗಳನಾಡುವ ಸಮಯ-ಸಂದರ್ಭ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಾಚೆಗೂ ನಾವು ಸುಮ್ಮನೆ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದೇ ಮಾತಾಡುವುದಿದೆಯಲ್ಲ! ಅದು ನೀರಸ ಮತ್ತು ತರಬಹುದು ವಿರಸ! ಇಂಥ ಕಡೆ ಆಡುವುದೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಬಹುತೇಕ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಮತ್ತು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಭಾರೆ!

ಕೆಲ ಮಂದಿಯ ಸ್ವಭಾವವೆಂದರೆ ಬೇರೆಯವರು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಇಂಥವರು ತಮ್ಮದೆಂದೇ ಬಿಂಬಿಸಿ ಮಾತಾಡುವುದು. ಇದೊಂದು ಕೇವಲ ತಪ್ಪು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಪರಾಧ ಕೂಡ. ಆದರೆ ಇದೊಂದು ಅಪರಾಧ ಎಂಬುದು ಇಂಥವರಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ! ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲಿ ತಂದರೂ ನಮ್ಮದೆಂದೇ ಬಿಂಬಿಸಬಾರದು. ಅವರ ಹೆಸರು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು. 'ಅವರ ಮಾತು ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿತವಾಯಿತು ಮತ್ತು ನನ್ನದೂ ಅದೇ ಅಭಿಮತ' ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಮರೆತಿದ್ದರೆ ಇಂಥವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು; ಅವರ ಹೆಸರು ನನಗೀಗ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಾತಿನ ಬದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ವಿನಯತೆ ಎಂದರೆ

ಇದೇನೇ.

ಬರೆವಣಿಗೆಯನು ಕದಿಯುವಂತೆಯೇ ಮಾತನೂ ಲಪಟಾಯಿಸುವ ಮಂದಿ ಬಹಳರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿರಲಿ! ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನು ಕದ್ದು, ನಮ್ಮ ಮುಂದೆಯೇ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ, ತಮ್ಮ ಅಲೋಚನೆಯ ಫಲವೆಂಬಂತೆ ಉಗ್ಗಡಿಸುವ ಸ್ನೇಹಿತರು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಸಂವೇದನಾಶೀಲರಿಗೆ ಇಂಥ ಅನುಭವ ಆಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನಿಜ, ಯಾವ ಮಾತೂ ಯಾರವೂ ಅಲ್ಲ; ಲೋಕವೇ ಕಣ್ಣೆಂಜಲಾಗಿ, ಬಾಯೆಂಜಲಾಗಿ ಎಲ್ಲವನೂ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾತಾಡುವ ಕಾಲದಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ. ವರ್ಣಮಾಲೆಗೆ ಯಾರು ಪೇಟೆಂಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ? ಮತ್ತು ಯಾರು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ?

ಆದರೆ ಬರೆಹದಲಿ ಮತ್ತು ಮಾತಿನಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮಾತನು ಬಳಸುವಾಗ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರಬೇಕು. ಬರೆಹದಲೇನೋ ಉದ್ಧರಣ ಚಿಹ್ನೆಗಳನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಮಾತಿನಲಿ ಏನು ಮಾಡುವುದು? ಅಂದರೆ ಮಾತಾಡುವಾಗ ದನಿಯ ಏರಿಳಿತಗಳ ಮೂಲಕ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹೇಳಿಕೆಯೆಂದು ಎದುರಿನವರಿಗೆ ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು. ಇಂಥವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು, ಇದು ಅವರ ಮಾತು, ನನ್ನದಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕು. ಇದು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದ್ಧತೆ ಕೂಡ.

ನಮ್ಮ ಮಾತನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕೇಳುವಂಥ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಾಕ್ಷಣ ಕೇಳುಗರು ಕೆಂಗಣ್ಣು ಬಿಡುವಂತಾಗಬಾರದು. ಲಿಸನಿಂಗ್ ಎಂಬುದೊಂದು ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅರ್ಹತೆ. ನಡು ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕುವುದು ತಪ್ಪು. ಎದುರಿನವರೆಲ್ಲ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಕೊಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ತಪ್ಪು. ಆಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಂದಿಯ ಮನದಾಳದ ನೋವು ನಲಿವುಗಳಿಗೆ ದನಿಯಾಗಬೇಕು; ಆಗಷ್ಟೇ ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಹಿತವಾಗುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೊಂದು ಸಮಾಧಾನ ತರುತ್ತದೆ. ನೋವು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಮುಂದೆ ಅವರನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ನಮ್ಮ ನೋವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಜ್ಜನಿಕೆಯಲ್ಲ.

ಸಾವಿರ ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕು; ಒಂದು ಮಾತು ಆಡಬೇಕು ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯೇ ಇದೆ. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿವೇಕಗಿಂತ ಸಂಯಮಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂಕ. ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಗಿಂತ ಹೃದಯವಂತಿಕೆಯೇ ಗೆಲ್ಲುವುದು. ಹೆಚ್ಚು

ಕೇಳಿ ಕಡಮೆ ಮಾತಾಡಲೆಂದೇ ನಮಗಿರುವ ಬಾಯಿ ಒಂದು; ಕಿವಿಗಳೆರಡು! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತೇವೆಂಬ ಹಮ್ಮು ನಮಗಿರುವುದು ಸಹಜ; ಆದರೆ ಕೇಳುವವರಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೊರೆಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕೇಳುಗರ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಏಕಾಗ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ! ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತರಗತಿಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೋರಾಗುವುದು. ಸುಮ್ಮನೆ ಶುಷ್ಕವಾಗಿ ಮಾತಾಡತಲೇ ಇದ್ದರೆ ಶಬ್ದಾಡಂಬರವಾಗಿ ತಗಡಿನ ಡಬ್ಬದೊಳಗೆ ಜಲ್ಲಿಕಲ್ಲು ಹಾಕಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದಂತೆ ಕರ್ತವಾಗುತ್ತದೆ; ಇಡೀ ದಿವಸ ಶುಷ್ಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಗು, ಜೋಕು, ಗಾದೆ, ನಾಣ್ಣುಡಿ, ಮಹನೀಯರ ನುಡಿಸಾಲು, ಹೇಳಿಕೆ ಎಲ್ಲವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮನು ನಾವೇ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅರಿವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ ಮಾತಿನ ಧಾಟಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಮೊದಲ ಮನ್ನಣೆಯ ಮಣೆ. ಇದು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಕೂಡ.

ದನಿಯ ಏರಿಳಿತಗಳು, ಸ್ವರಾಘಾತ, ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ತರುವ ಮೌನ, ಆಲಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಶರೀರದ ಚಲನೆ, ಮುಖದಲಿ ಅದರಲೂ ಕಣ್ಣುಗಳ ಹಿರಿಕಿರಿದಾಟ, ದೇಹದ ಬಾಗುವಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೂ ನಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಒಂದು ಭಾಗವೇ! ಸಂವೇದನಾಶೀಲರೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಜ್ಞರೂ ವರ್ತನವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವವರೂ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಗಮನಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಮಾತು-ಕತೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದು ಮ್ಯಾನರಿಂಗ್ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಬಹುಪಾಲು ಆನುವಂಶೀಯವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ; ನೋಡುವ, ಕೇಳುವ, ಮಾತಾಡುವ, ನಡೆಯುವ, ಓಡುವ, ಆಲಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಹದ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಬದಲಾಗುವುದು ತುಂಬ ಅಪರೂಪ. ಮಗನು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ತೀರಿ ಹೋದ ತನ್ನ ಪತಿಯೇ ಮಾತಾಡಿದಂತೆ ಆ ಮಗನ ತಾಯಿಗೆ ಅನಿಸಿದರೆ ಅಚ್ಚರಿಯಿಲ್ಲ! ಹಾಗೆಯೇ ಮಗಳು. 'ನೂಲಿನಂತೆ ಸೀರೆ; ತಾಯಿಯಂತೆ ಮಗಳು' ಎಂಬ ಗಾದೆ ಇದನ್ನೇ ಅರುಹುವುದು. ಅದಕ್ಕೇ ಇದನ್ನು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಎಂದದ್ದು.

ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ವರ್ತನೆ ಮಾತಿಗಿಂತ ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು: ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜೋರಾದ ದನಿಯಲಿ ಮಾತಾಡುವುದು, ಯಾರಿಗೋ ಹೇಳಬೇಕಾದುದನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗದೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೂಗಿ ಹೇಳುವುದು, ಹಾಡನ್ನು ವಿಪರೀತ ಜೋರಾಗಿ ಕೇಳುವುದು, ವಿಷಯಾಂತರ ಮಾಡುವುದು, ಅಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬೇಕಂತಲೇ ಎಳೆದು ತಂದು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಅದರಲೂ ಹಾಡನ್ನು ಅಗತ್ಯಕಿಂತ ಜೋರಾಗಿ ಕೇಳುವುದರ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ವರ್ತನಾ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಇದೆ. ಅಪಾರ ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಇಷ್ಟಪಡುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನವರೂ ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯ

ಇವರ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥವರು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತರು. ಇವರುಗಳು ಹಾಡಿನ ಮಾಧುರ್ಯವನಾಗಲೀ ಸಂಗೀತದ ಪರಿಣಾಮವನಾಗಲೀ ಅನುಭವಿಸಲಾರರು. ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಆಕ್ರಮಣಶೀಲತ್ವ ಗುಣವೇ (ಇದು ಗುಣವಲ್ಲ; ದೋಷ!) ಇದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬೆದರಿಕೆಯ ತಂತ್ರವಾಗಿಯೂ ಇದು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನಿಷ್ಟ ಎಂಬ ಮನೋಧರ್ಮದವರು ಇವರು.

ಇಂಥವನ್ನು ಎಂಬತ್ತರ ದಶಕದಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಎರಿಕ್ ಬರ್ನ್ ಎಂಬ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಯು ಜನರಾಡುವ ಆಟಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮಾತಿನ ಒಳ ಉದ್ದೇಶ ಇಂಥಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ. 'ಮುಂದಿನ ವಾರ ನನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬ' ಎಂದು ನೆನಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ಅದು ಮಾತಿನ ಒಳ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಅರುಹುವುದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಅಂತಲೋ ಉಡುಗೊರೆ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿ ಅಂತಲೋ ಆಗಿರಬಹುದು. 'ನಿಮ್ಮಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿವಂತನಲ್ಲ' ಎಂದು ಒಬ್ಬರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ. ತನ್ನನು ತಾನೇ ಹೀಗೆಳೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದರ ಹಿಂದೆಯೂ ಇಂಥ ಒಳಮರ್ಮದ ವಿಡಂಬನೆ ಇರುತ್ತದೆ. 'ನಿಮ್ಮಷ್ಟು ಹಣವಂತರಲ್ಲ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸಿನ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಬಹುದು. ಮಾತಿನ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಫಲಕುಗಳನ್ನು ಬರೆವಣಿಗೆ ಹಿಡಿದಿಡಲಾರದು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನವು ಬರೆಹಕ್ಕಿಂತ ಮಾತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ; ಭಾಷೆ ಎಂದರೆ ಆಡುವ ಮಾತು ಎಂದೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ನರಳಿಸುವ, ಕೆರಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಅರಳಿಸುವ ನಡೆನುಡಿ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲೂ ಇರುವಂಥದೇ. ಆದರೆ ಅರಳಿಸುವ ಮಾತಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಂಥ ಮಾತಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಯಾವತ್ತೂ ಘನತೆ-ಗೌರವ. ಇದಷ್ಟೇ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವ ಸೋಜಿಗ. ಅರಿವು ನೀಡದ, ಚಿಂತನೆಗೆ ಹಚ್ಚದ, ಆಲೋಚನೆಗೆ ತಳ್ಳದ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಆಂಶ್ಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮಾತಾಡಿಸದ ಮಾತು ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, ಎಷ್ಟೇ ಇರಲಿ ಅದು ವ್ಯರ್ಥ. ಪಾರ್ಥೇನಿಯಂ ಬೆಳೆಸಿದರೆ ಕಾಡು ಬೆಳೆಸಿದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ!

ನಮ್ಮ ನಡುವಿನ ಅದ್ಭುತ ವಾಗ್ಮಿ ಇಸ್ಕಾನ್‌ನ ಮೋಟಿವೇಷನಲ್ ಗುರು ಗೋಪಾಲದಾಸ್ ಅವರು ಒಂದೆಡೆ ತನ್ಮಯದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಜನರು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇರುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ನಾವು ತಾನೇ ಎಷ್ಟು ಶಾಶ್ವತ? ಹಾಗಾಗಿ ನಾವು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ನೋಯಿಸಿದ್ದರೆ ಹೃದಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ

ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಎಂದು ಕೇಳುವುದು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ. ವಿಷಯ-ವಿಚಾರಗಳಿಗಿಂತ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮಹತ್ವದ್ದು. ಕ್ಷಮಿಸಿ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುವಾಗ ನೀವು ತಪ್ಪು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ! ಇದರರ್ಥ ನೀವು ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲ ಚೆಲುವಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲಿಟ್ಟು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದೇ. ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ನೀವು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು: you have to choose what do you want; being right or love? And if you want love, sometimes you have to say sorry, even if you are right.

ನಾನು 'ಸರಿ'ಯಾದುದನ್ನು ಆರಿಸುವುದಾದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮರೆತು ಬಿಡಬೇಕಾಗಬಹುದು. ನಾನು ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡುವುದಾದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಾನು 'ಸರಿ' ಆಗಿದ್ದರೂ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಎಂದೇ ಕೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ! ಕ್ಷಮಿಸುವುದು ಬದುಕಿನ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಗುಣ. ಸೋತರೆ ಸುಖ ಬಾಳು; ಗೆದ್ದರೆ ಅಹಂಕಾರ ಅಡರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

- ಜೀವನ ರೂಪಾಂತರಣೆಯ ಸೂತ್ರಗಳು- ಓಶೋ ರಜನೀಶ್, ಅನು: ಮಾ ಬೋಧಿ ನಿಸರ್ಗ್, ಅನುಭವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2004
- ಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ- ಕಾಕತಕರ ವಾಸುದೇವರಾವ್, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1996
- ಯುನ್ ಕಥೆಗಳು, ಕವಿತೆಗಳು, ಒಗಟುಗಳು- ಜಿ ಎನ್ ರಂಗನಾಥರಾವ್, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2004
- ಧ್ಯಾನ- ಸೀತಾರಾಮ ವಳಲಂಬೆ, ಯಾನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು, 2003
- ಮಂಕುತಿಮ್ಮನ ಕಗ್ಗ- ಡಿ ವಿ ಗುಂಡಪ್ಪ, ತನುಮನು ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2007
- ಮನಸ್ಸು ಇಲ್ಲದ ಮಾರ್ಗ- ಮೀನಗುಂಡಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1988
- ಮನಸ್ಸೇ ರಿಲ್ಯಾಕ್ಸ್ ಪ್ಲೀಸ್- ಸ್ವಾಮಿ ಸುಖಬೋಧಾನಂದ, ರಾಷ್ಟ್ರೋತ್ಥಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2000
- ಮನಮಂಥನ- ಡಾ. ಎಂ ಶಿವರಾಂ (ರಾಶಿ), ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2006
- ಮುದ್ದುರಾಮನ ಮನಸು- ಕೆ ಸಿ ಶಿವಪ್ಪ, ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಭವನ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2003
- ಮೈಂಡ್ ಮ್ಯಾಜಿಕ್, ಮನಸಿನ ಭಾಷೆ- ಬಿ ವಿ ಪಟ್ಟಾಭಿರಾಮ್, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, 2004
- Enlightenment: the Only Revolution- Osho Rajaneesh, Spontaneous Talks given by Osho, Pune, India, Tao publishing pvt. Ltd., Pune, 2003
